

Državni izpitni center

P 2 2 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2022. május 30., hétfő

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

Moderirana različica

1. FELADATLAP

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
1	7	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Népűjság ♦ Horizont ♦ Abraham Klaudia ♦ családdal (családról) ♦ biztonságpolitikai szakértő ♦ agrármérnök ♦ keveset tudnak az önellátó életmódról / akiket érdekel az önellátó életmód / szeretik a természetet, a mezőgazdaságot 	Vagy ue. másképpen.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
2	1	♦ C	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
3	2	♦ Pl. bevezetés a témába, tömöríti a cikk mondanivalóját, érdekes, figyelemfelkeltő, kedvcsináló, röviden összegzi a mondanivalót	Vagy ue. másképpen. A teljességre törekvő megfogalmazásért 2, a kevésbé jó megfogalmazásért 1 pont adható.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
4	1	♦ C	
	1	♦ bérelt ♦ A család házat <u>vett</u> Kapornakon.	
	1	♦ az ismerősöktől ♦ A lehetőségekről <u>a hodosi önkormányzattól</u> kapták az első információkat.	
	1	♦ levágják ♦ Az állatokat hizlalás után <u>piacra viszik</u> .	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
5	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ 2. ♦ 4. ♦ 2. ♦ 5. ♦ 7. ♦ 4. 	Minden két jó megoldás 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
6	2	♦ Természetközeli, öfenntartó és önellátó élet, valamint vegyszermentes gazdálkodás megteremtése állattartással és növénytermesztéssel a családjuk számára.	Vagy ue. másképpen. A teljességre törekvő megfogalmazásért 2, a kevésbé jó megfogalmazásért 1 pont adható.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
7	1	♦ birtokba vették	
	1	♦ hatalmas fordulatot vett	
	1	♦ zárta gondolatait	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
8	1	♦ agrikultúra	
	1	♦ idegen	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
9.1	1	♦ A családdal tegnap egész délután beszélgettünk.	
	1	♦ cseléddel	
	1	♦ Pl. A középkorban a földesúr a cseléddel végeztette el a takarítást.	Vagy más megfelelő.
9.2	1	♦ írásban jelölt teljes hasonulás	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
10	1	♦ beszélgetésből	
	1	♦ életüket	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
11	1	♦ természetes	
	1	♦ kutatója	
	1	♦ természet	
	1	♦ kutat	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
12	2	♦ Ne legyenek külön elvárásaik az új életükkel kapcsolatosan!	A mondat korrekt átalakításáért 2 pont, egy hiba esetén 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
13	1	♦ alárendelő ♦ időhatározói	A két kifejezésért jár az 1 pont.
	1	♦ A felnőttek beszélgetése alatt/idején/közben a gyerekek az udvaron játszottak.	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás			Kiegészítő utasítások
14	4	A SZÓ	SZÓFAJA	MONDATRÉSZ ÉRTÉKE	
		augusztusban	főnév	♦ időhatározó	
		♦ költözött	ige	állítmány	
		Kapornakra	♦ főnév	helyhatározó	
		♦ magyarországi	melléknév	minőségjelző	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
15	1	♦ több	
	1	♦ megszorodtak	
	1	♦ vízminőség	
	1	♦ régiókban	
	1	♦ Észak-Európában	
	1	♦ rendszeressé	
Összesen	6		

Feladat	Pont	Szemponatok
16		
Tartalom	5	a műfaji követelményeknek megfelelően fejti ki a véleményét (tématartás, érvelés)
Stílus	2	a szövegtípusnak való megfelelés (szókincs, arányosság, világosság)
Nyelvhelyesség	3	pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése
Szerkezet	1	a szerkezeti követelményeknek való megfelelés, helyes, logikus szövegszerkesztés
Terjedelem	1	120 szó; 10%-kal rövidebb szöveg esetében a terjedelemért nem adható pont
Összesen	12	

2. FELADATLAP

1. Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Mikszáth Kálmán A kis csizmák című novellája

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a részlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl. A történet témája az emberek egymás közti viszonyainak lényege. A társadalomban élés alapszabályai mutatkoznak meg benne: az egymás tiszteletben tartása, a szeretet és az együttérzés, illetve ezek hiánya. Láthatjuk, hogyan változtathatja meg az ember lelkét a szeretet hatalma.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

Pl.: Az elbeszélésmód igen változatos: Bizi apó és más szereplők (sírásó, csizmadia), valamint a kisgyermek és az öregember dialógusaira épül, amit Bizi apó belső monológja is árnyal, sőt bizonyos cselekményelemeket a falusiak pletykáiból tudunk meg. Az elbeszélő fontos eszköze a kihagyás, ezzel alkalmat teremt arra, hogy az olvasó gondolja tovább a történéseket („Bizony, kigyelmedet meglátogatta az Isten...”; „Meglásd, ismét szerencsétlenség vár reám...”). A kort a nyelv is hűen tükrözi (pl. régies kifejezések: asztagja, hitták, közbül).

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja, milyen nehézségekkel kell szembenéznie Bizi apónak: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul mutatja be Bizi apó nehézségeit.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be Bizi apó nehézségeit.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be Bizi apó nehézségeit.
3	Jól, teljességre törekedve mutatja be Bizi apó nehézségeit.

Pl.: A novella egyik főszereplője Bizi apó, aki korábban fősvény, szívtelen és gőgös volt, a másoknak adott uzsorából élt jól. Mostanában azonban nagyon sok szerencsétlenség éri, amit egyértelműen Isten büntetésének tart: meghalt a lánya, fia és az ökrei megbetegedtek, a csúre leégett, a lovait ellopták. A történetek súlya alatt az apó megtört, még teste is meggörnyedt, léptei ingatagok lettek, lehajtott fejjel jár: „apró, kopasz fejét a váll-lapockái közé húzva”. A viharban egy újabb csapás is éri, ugyanis az előző nap felállított, nagy költségen vásárolt kőkeresztje eltörik: „Az öregember elkapta fejét a földről, hol adománya széttörve hevert, és nem mert fölneézni az égre sem, ahol olyan nagyon haragszanak rá.” A történet kezdetekor a férfi a sírkövevel éppen a temetőbe tart, hogy a mester megjavítsa a tönkrement keresztet.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja Andris körülményeit: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg Andris körülményeit.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg Andris körülményeit.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg Andris körülményeit.
3	Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg Andris körülményeit.

Pl.: A történetnek ezen a pontján ismerjük meg Andrist, a szelíd képű fiút, a „falu gyermekét”, aki árván, „anyátlanul-apátlanul” nevelkedik. Valójában ő a falu „senki gyereke”. Andris a pletykálgató falusiak közt tölti mindennapjait, most is éppen a lekvárfőző üst körül üldögél. Az egyik asszony, látva Bizit apót és a sírkövest, a gyermeket küldi el, hogy nézze meg, mi történik: „– Akkor bizonyosan odamennek. Eredj csak, kis Andris, nézz utánuk, fiam, hova fordulnak el a savanyú kúttól?” Andris nem szívesen hagyja ott a jó meleg lekvárfőző katlant, kelletlenül kullog a temetőbe a két férfi után.
Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a vizsgálat kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Kifejti, hogyan próbál Bizi apó segíteni a fiúnak: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul fejt ki a kérdést.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól fejt ki a kérdést.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan fejt ki a kérdést.
3	Jól, teljességre törekedve fejt ki a kérdést.

Pl.: Ott, a sírok közt találkozik az öregember és a fiú. Istók, a sírköves először el akarja hajtani a gyermeket: „Takarodsz innen mindjárt, te kölyök!”, azonban Bizi apónak megakad a szeme a fiú hidegtől vöröslő lábszárain. Andristól megtudakolja, miért nincs cipője, s értesülve arról, hogy a gyermek árva és szegény, megesik rajta a szíve. Bizi apóban mindig is megvolt az érző lélek, csak az utóbbi rossz időkben ez nem tudott felszínre kerülni. Elgondolkodtatja a kisfiú szomorú sorsa, s megoldásként magához veszi: apja helyett apja lesz. Elviszi magával Filcsik csizmadiához, rendel neki egy lábbelit: „Mérjen ennek a gyereknek egy pár csizmát, Filcsik uram, az én kontómra!” Ezzel a jó cselekedettel egy szempillantás alatt minden jóra fordul.
Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	Összefoglalja, miként tapasztalja meg Bizi apó újra az Isten jóságát: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem foglalja össze a kérdést.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól foglalja össze a kérdést.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan foglalja össze a kérdést.
3	Jól, teljességre törekedve foglalja össze a kérdést.

Pl.: Hirtelen megváltozik a természet is: a felhők eloszlanak, az idő megjavul, a napfény megvilágítja az idős ember komor arcát, a jég is leolvad a korábban megfagyott lelkéről. És a jó folytatódik tovább: a kocsisától megtudja, hogy a korábban ellopott lovai megkerültek, az orvostól pedig fia gyógyulásáról kap biztató híreket. Az idős ember újra megtapasztalja a szeretetet, a boldogság és a jóság erejét, s így már ő is képes önzetlenül, szeretetteljesen gondoskodni az elárvult gyermekről. Érti, hogy megtört a balszerencsék sorozata, és tudja, ezért köszönettel tartozik: „Bizi apó hálataljesen nézett föl az égre.”
Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	Állást foglal arról, miért fontos egyre inkább napjainkban, hogy figyeljünk egymásra: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem foglal állást a kérdésről.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól foglal állást a kérdésről.
2	Megfelelően, de kevésbé lényegre törően foglal állást a kérdésről.
3	Jól, meggyőzően foglal állást a kérdésről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Kifejti, hogyan nyilvánul meg saját életében a gondoskodás, a jótékonykodás és az együttérzés: 3 pont (szintézis és értékels).
0	Nem fejt ki véleményét a kérdésről.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól fogalmazza meg véleményét a kérdésről.
2	Megfelelően, de kevésbé lényegre törően fejt ki véleményét a kérdésről.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdésről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám az aktualizálás mértékével arányosan adható meg.

2. A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Lackfi János Milyenek a magyarok? Honderú című írása

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a szöveg témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a szöveg tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl. A szöveg szerzője a címben feltett kérdésre (*Milyenek a magyarok?*) válaszol. A magyarság viharos történelmét, a nép lázadó szellemét, az ország természeti adottságait, a nagy feltalálókat, a páratlan zenei kultúrát, a kitüntetett tudósokat, a hollywoodi film hőskorszakához történő hozzájárulásukat, a büszkeségre okot adó sportsikereket és a furcsa, különleges nyelvet mutatja be. *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.*

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

Pl.: A szöveg könnyed stílusban történeteket, vicceket és anekdotákat mesél, elmélázik azokon a sztereotípiákon, amelyek a nagyvilágban a magyarságról kialakultak. Kacagtató, görbe tükörben ismerhetnek a magyarok saját magukra, szokásaikra, életszemléletükre és világlátásukra. Az írás szórakoztató stílusban beszél a korábbi és mai magyarokról. Alaphangneme szarkasztikus, ironikus és humoros, sokszor nyílt, máskor burkolt kritikákat fogalmaz meg. Meglátásain sokszor keserédesen csak mosolyogni lehet.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja, Magyarország mely természeti adottságai jelennek meg a szövegben: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a természeti adottságokat.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a természeti adottságokat.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be a természeti adottságokat.
3	Jól, teljességre törekedve mutatja be a természeti adottságokat.

Pl.: A magyar vidék nagyon szép: termékeny dombok, végtelen mezők tagolják. Ugyan az országnak tengere nincsen, de kárpótolást jelent Európa legnagyobb tava: a Balaton (a „magyar tenger” – ahogy a helyiek hívják). Híresek a termálvizek. A dombtetőkön festői romok állnak, a föld alatt olaj helyett cseppkőbarlangok húzódnak. A föld megművelésre alkalmas. A borvidékek híresek, ezen felül a magyarok vendégszeretőek, a borok zamatosak, a konyha pedig ízekben gazdag.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja, miként írja le a szerző az egykori és a mostani magyarokat: 6 pont. Egy-egy szempont 3-3 pont. (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a kérdést.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a kérdést.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be a kérdést.
3	Jól, teljességre törekedve mutatja be a kérdést.

Pl.: A múltbeli nagy magyarok, a történelem karizmatikus alakjai dicső tetteket hajtottak végre: erős, keresztény államot alapítottak (Szent István Szűz Máriának ajánlotta fel az országot), nagyhatalmak gyűrűjében is átvészelték a nép a viharos századokat. Említi a szöveg – a konkrét helynév megnevezése nélkül – a török seregek feletti nándorfehérvári győzelmet, melynek emlékére a mai napig délben egész Európában harangoznak. Felidézi Mátyás király világszínvonalú fekete seregét, művelt udvarát és könyvtárát. Utal a magyarság azon dicsőséges tetteire, mikor is a „sokszoros létszámfölényben lévő török sereget feltartóztatták, nem engedték Európára zúdulni.” Felsorolja a Habsburgok és a szovjetek ellen indított, elszánt és reménytelen forradalmakat, amelyek során az ország mindig magára maradt. A dicső múlttal a letargikus jelent állítja szembe.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

A mai magyar embert pesszimistának láttatja: a magyarok sokszor elkeserednek, aztán ilyenkor, egy kávé után, már jobb kedvvel mindenkinek eszébe jut, „hogy az ő hazája voltaképpen a csodák országa, és igazán büszke lehetne arra, hogy itt él.” A magyarok sokszor egészen megmosolyogtató büszkeséggel úgy gondolják, mindenkinek vannak magyar felmenői: „A híres emberekről előbb-utóbb kiderül, hogy magyarok voltak vagy lesznek, csak még nem tudnak róla.” A modern magyar ember úgy látja, a magyar nyelv a legősibb az egész világon, nehéz és megtanulhatatlan. Utóbbi meglátásra jó példa, hogy amerikai tudósok magyar kollégáikat nyelvük furcsasága miatt „marslakóknak” nevezték.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja, mi mindent adtak a magyarok az emberiségnek: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul végzi el a vizsgálatot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól végzi el a vizsgálatot.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan végzi el a vizsgálatot.
3	Jól, teljességre törekedve végzi el a vizsgálatot.

Pl.: További büszkeségre ad okot a kultúra gazdagsága és ismertsége a nagyvilágban. A zenében Bartók és Kodály összegyűjtötte a régi dallamokat, valamint megreformálta a zenei oktatást. A magyarság sok Nobel-díjast adott a világnak, noha el kell ismerni, többségükben külföldön, hazájuktól távol érték el ezeket a rendkívüli eredményeket. Különösen sok magyar tehetség dolgozott – megőrizve magyarságukat (mehagyták nevükben az ékezeteket, egymással magyarul beszéltek) – az amerikai atomenergia-program megvalósításán. Sok magyar színész, rendező, zeneszerző és operatőr ért el Hollywoodban komoly sikereket. Korábban a magyar futball is híres volt (az aranycsapat), jelenleg „a magyar úszók, kajak-kenusok, kézilabdázók, vízilabdázók, öttusázók a világ élvonalába tartoznak.”

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettséggel arányosan adható meg.

Pont	Összefoglalja, mit jelenthet egy ember számára a nemzethez, kultúrához való kötődés: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem jól foglalja össze véleményét.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól foglalja össze véleményét.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan foglalja össze véleményét.
3	Jól, teljességre törekedve foglalja össze véleményét.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Kifejti, mit mondana el Magyarországgal, a magyarokkal, a magyar nyelvvel kapcsolatban annak az idegennek, aki most kezd el kezdő szinten magyarul tanulni: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét a kérdéstről.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól fogalmazza meg véleményét a kérdéstről.
2	Megfelelően, de kevésbé lényegre törően fejt ki véleményét a kérdéstről.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdéstről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi vizsga tantárgyi vizsgakatalógusa alapján értékeljük (helyesírás, nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).